ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

Залізняк А.М.
канд. пед. наук, доцент
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку є однією зі стрижневих проблем сучасної дошкільної лінгводидактики. Особливого значення в процесі розвитку мовленнєвої компетенції дошкільників відводять сьогодні формуванню фонетичної компетенції. Правильне оволодіння мовою стає неможливим за відсутності цього виду компетенції, а тому її дослідження потребує особливої уваги. Її актуальність зумовлюється пріоритетними напрямами Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті [5], Державної національної програми «Освіта» [2], Законів України «Про освіту» [4], «Про дошкільну освіту» [3].

У Базовому компоненті дошкільної освіти зазначено сумарний кінцевий показник набутих дитиною компетенцій перед її вступом до школи. В освітній лінії «Мовлення дитини» зазначено, що результатом освітньої роботи щодо формування фонетичної компетенції у дітей є оволодіння чіткою вимовою всіх звуків рідної мови і звукосполучень відповідно до орфоепічних норм; розвинений фонематичний слух, що дозволяє диференціювати фонеми; оволодіння мовними і немовними засобами виразності та прийомами звукового аналізу слів; усвідомлення звукового складу рідної мови [1].

На кінець дошкільного дитинства старші дошкільники повинні:

– чисто вимовляти усі звуки; не пропускати, не замінювати, не спотворювати їх;

– мати добре розвинений фонематичний слух: чути і розрізняти звуки в словах;

– володіти чіткою дикцією, виразною мовою: говорити голосно, не поспішаючи, з правильною інтонацією;

– вимовляти слова відповідно до норм літературної вимови (орфоепії), не вживати діалектизмів.

Особливості проблеми фонематичного сприймання знайшли відображення в дослідженнях Л. Журової, Д. Ельконіна, О. Блик, А. Салахової та інших.

Поняття «фонетична компетенція» визначається як складова більш загального поняття «мовленнєва компетенція». Фонетична компетенція – правильна вимова всіх звуків рідної мови, звукосполучень відповідно до орфоепічних норм, наголосів, добре розвинений фонематичний слух, що дозволяє диференціювати фонеми; володіння інтонаційними засобами виразності мовлення (темп, тембр, сила голосу, логічний наголос тощо). До складу фонетичної компетенції входить фонематичне сприймання – основний компонент мовленнєвого слуху, здатність відрізняти і сприймати звуки мови, співвідносити їх з фонетичною ситуацією рідної мови.

Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти / [наук кер. А. М. Богуш] — К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Державна національна програма "Освіта" (Україна XXI століття) – К., Райдуга, 1994. – 61 с.
3. Закон України „Про дошкільну освіту” – К. : Ред. журналу „Дошкільне виховання”, 2001. – 55, [1] с. – (Бібліотечка журналу „Дошкільне виховання”).
4. Закон України "Про освіту" від 23.05.91 №1060-XII : із змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12.
5. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта. – 2002. – № 26.– від 24 квітня–1 травня. – С.2-4.